VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

HE 325/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2023 lisätalousarvioksi ja takautuvasti maksettava sähköhyvitys (HE 324/2022 vp)

OLLI KÄRKKÄINEN, JOHTAVA ERITYISASIANTUNTIJA
VALTIOVARAINVALIOKUNTA, TYÖ- JA ELINKEINOJAOSTO
10.2.2023

Teema: takautuvasti maksettava sähköhyvitys

- Tiivistetty yleisarvio takautuvasti maksettavasta sähköhyvityksestä
- Sähköhyvityksen kipupisteet sekä niiden syyt ja seuraukset

Takautuvasti maksettava sähköhyvitys

- Määrä perustuu vuoden 2022 marras- ja joulukuun sähköenergian kulutukseen ja loppukäyttäjän sähköenergian hintaan vuoden 2022 marras- ja joulukuun sekä vuoden 2023 tammikuun aikana.
- Maksetaan laskennallisesti neljän kuukauden ajalta siten, että sähköhyvitys olisi kuukausittain 50 prosenttia sähköenergialaskusta 90 euron omavastuun ylittävältä osalta, kuitenkin enintään 700 euroa kuukaudessa
- Rajaus: sähköenergian hinta on ollut yli 10 c/kWh tai dynaamisen hinnan sähköntoimitussopimus
- Maksetaan loppukäyttäjille pääsääntöisesti sähkön vähittäismyyjän sähköenergialaskuun tekemänä hyvityksenä.

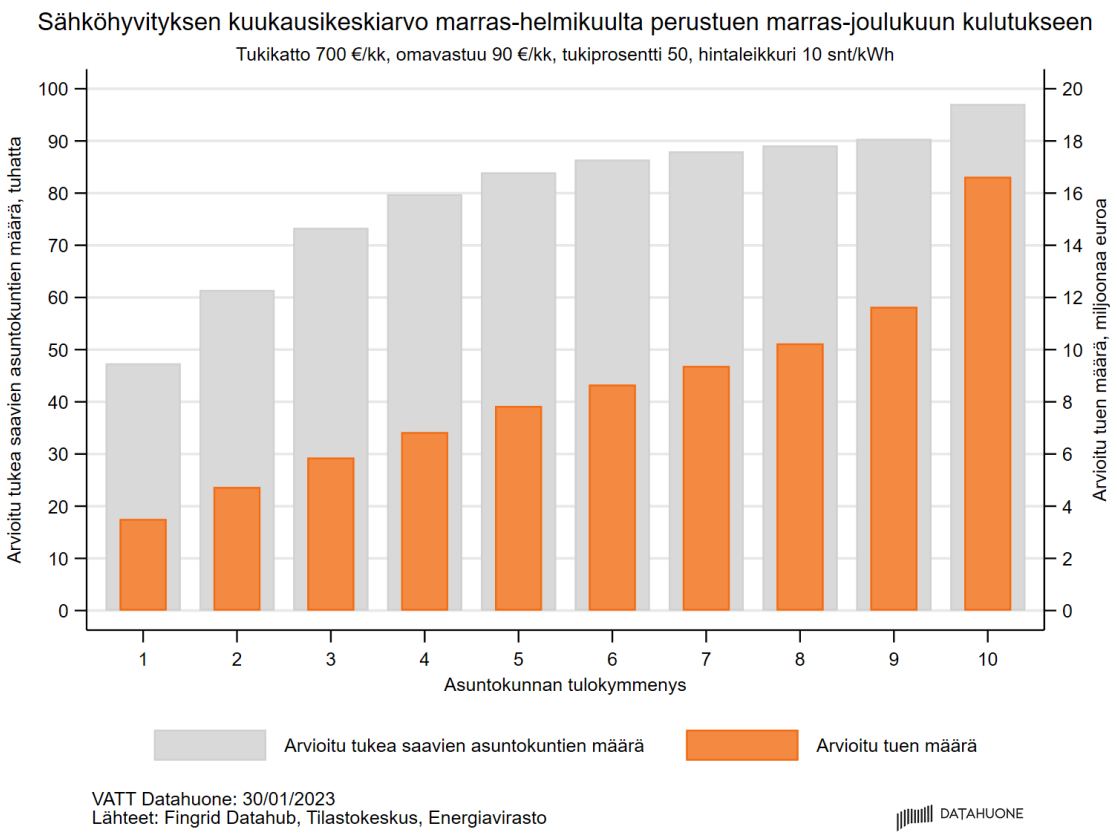
Hyvän tukimuodon ominaispiirteitä

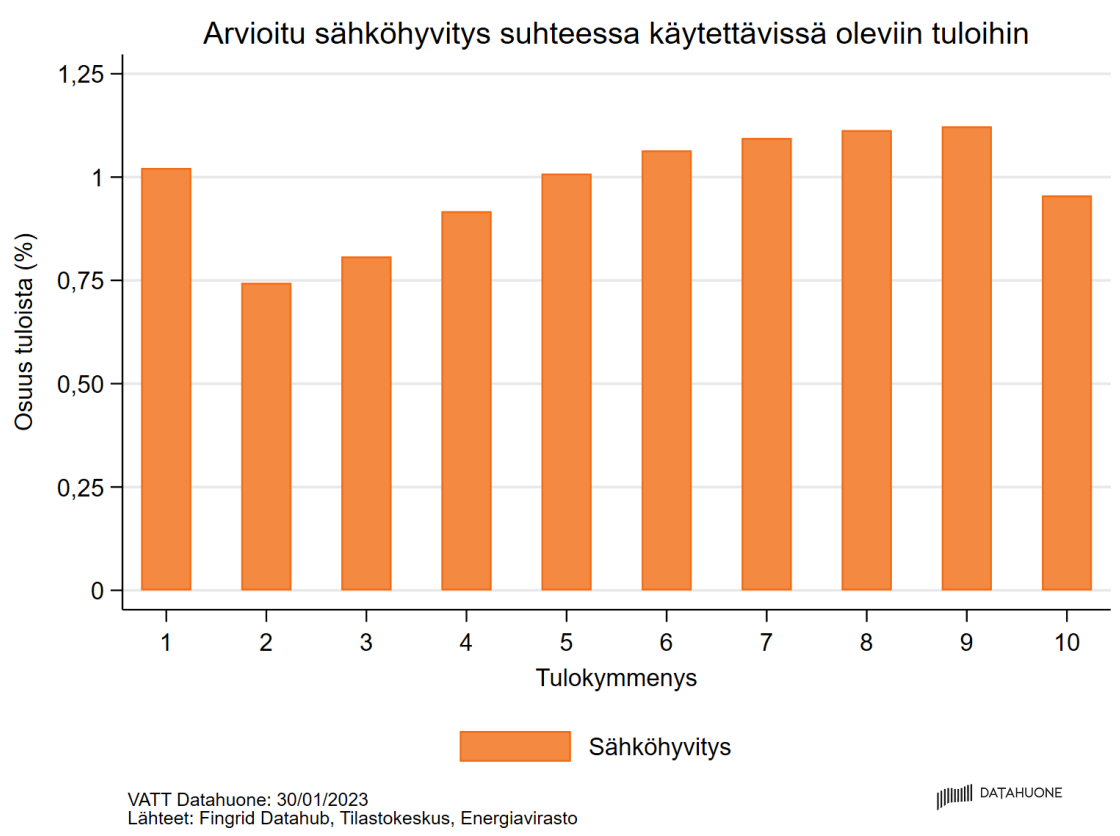
1. Ei vaikuta hintamekanismin toimintaan
   - Ei kannusta lisäämään sähkön käyttöä
2. Tuki kohdennetaan heikoimmassa asemassa oleville kotitalouksille
   - Tarkoituksena välttää tuen maksaminen kotitalouksille, jotka eivät sitä tarvitse → pienentää tuen kustannuksia suhteessa hyötyihin
   - Tulojen mukaan kohdentamisessa huomioitavat myös työnteon kannustimet (etenkin pysyvissä tukimuodoissa)

Takautuvasti maksettavan sähköhyvityksen ominaisuudet

1. Ei vaikuta hintamekanismin toimintaan
   - Sähköhyvitys: perustuu menneeseen sähkön kulutukseen, joten ei lisää kannustimia sähkön käytön lisäämiseen
2. Tuki kohdennetaan heikoimmassa asemassa oleville kotitalouksille
   - Tuen kohdentamisessa ei voida käyttää kotitalouksien tulotietoja
   - Sähköenergian hintaan sisältyvä rajaus auttaa tuen kohdentamisessa

Sähkövähennyksen kohdentuminen (VATT Datahuoneen analyysi)

Sähköhyvityksen ja muiden tukimuotojen yhteisvaikutus

- Sähkön hinnan noususssa auttavia tukimuotoja sähköhyvityksen lisäksi
  - Sähköenergian arvonlisäveron tilapäinen alentaminen
  - Verotuksen kotitalousvähennyksen sähkövähennys
  - Kelan myöntämä sähkötuki
  - Nykyiset sosiaalietuudet (mm. toimeentulotuki)
- Datahuoneen analyysin perusteella tuet auttavat vähentämään energiaköyhyyttä
  - Tuet vähentävät 53 prosentilla niiden henkilöiden lukumäärää, joiden sähkömenot > 10 % käytettävissä olevista tuloista
  - Tuet vähentävät 64 prosentilla niiden henkilöiden lukumäärää, joiden sähkömenot > 25 % käytettävissä olevista tuloista

Johtopäätökset 1/2

- Takautuvasti maksettavan sähköhyvityksellä ei ole sähkön käyttöä lisäävää kannustinvaikutusta, mutta sen kohdentamisessa on rajoitteita → tuen hyöty/kustannus heikkenee
- Automaattisesti maksettava hyvitys on kuluttajalle yksinkertainen, mutta lisää kustannuksia sekä vaatii järjestelmämuutoksia ja henkilöstöresursseja sähkön vähittäismyyjille, Valtiokonttorille ja Energiavirastolle

Johtopäätökset 2/2

- Kertaluonteisena tukena sähköhyvitys auttaa energiaköyhyyden vähentämisessä (muihin tukimuotoihin yhdistettynä)
- Jatkossa tulisi kiinnittää enemmän huomiota tukimuotojen kustannuksiin, kannustinvaikutuksiin ja kohdentumiseen
- Tarkemmin kohdistuvien kriisitukien valmistelu ja toimeenpano vaatii aikaa ja resursseja
- Kotitalouksia tuetaan kustannusten noususssa jo nykyisin laajasti mm. sosiaalietuuksien ja niiden indeksitarkistusten avulla

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!

OLLI KÄRKKÄINEN, JOHTAVA ERITYISASIANTUNTIJA
OLLI.KARKKAINEN@GOV.FI
@OLLIKARKKAINEN
VM.FI | @VMUUTISET